

MIÉRT JÓ SZENTESESEN ÉLNI? – EGY HAZAI KISVÁROS LAKOSSÁGÁNAK ÉLETMINŐSÉGE ÉS HELYI KÖTŐDÉSE

LÓRINCZ KATALIN – KÓVÁRI EDIT MÁRIA – BANÁSZ ZSUZSANNA

WHY IS IT GOOD TO LIVE IN SZENTES?

– QUALITY OF LIFE AND ATTACHMENT OF LOCAL RESIDENTS IN A SMALL TOWN

Abstract

Between summer 2018 and spring 2019, a study was conducted by the researchers of the University of Pannonia to examine Szentes, a small town in the Great Hungarian Plain. The study focused on the inhabitants' attachment to the town, quality of life, internal image, and the locals' satisfaction level with the settlement's factors. The survey of Szentes fits with the aspirations of the 21st-century challenges of (small) rural towns (Veszprém, Kőszeg, Gyöngyös, Zirc). These challenges include retaining the young Y and Z generations and active population; liveable settlements; and sustainable rural development. During the research some local key determining figures were cross-examined in structured interviews. In addition, data were gathered applying a focus group method along with a survey reflecting 527 local respondents' opinions. The results provide a brief summary not only of the areas in which Szentes can improve the inhabitants' quality of life and the conditions of its settlements, but also of how it can be a more attractive place to live overall.

Keywords: Szentes, small town, quality of life, local attachment, settlement conditions, settlement development

Bevezetés

Szentes helyi lakosságának kötődését, szubjektív életminőségét, a várossal kialakult képét (belső imázs), valamint a települési tényezőkkel való elégedettséget vizsgálta az a kutatás, melyet a Pannon Egyetem munkatársai végeztek 2018 nyara és 2019 tavasza között. Több mérőszáma is létezik az életminőségnek, azonban ezek túlnyomó részt csak országos szinten érthetők el (BANÁSZ Zs. 2019). A Szentesre irányuló kutatás elsősorban arra a fontos kérdésre keresi a választ, hogy miért jó ma Magyarországon egy kisvárosban (Szentesen) élni, illetőleg milyen összefüggés mutatható ki a lakosság szubjektív életminősége (boldogság, egészség), a helyi kötődés, valamint a települési tényezőkkel való elégedettség között. Az alföldi kisvárosra irányuló felmérés szorosan illeszkedik abba a törekvésbe, mely a hazai vidéki városok (Gyöngyös, Kőszeg, Veszprém, Zirc) 21. századi kihívásait – úgy mint a fiatal Y, Z generáció és aktív népesség megtartása, az élhető település, a fenntartható vidékfejlesztési irányok – mutatja be (LÓRINCZ K. 2016). A szentesi felmérés eredményeinek gyakorlati felhasználása elsősorban a terület- és településfejlesztésben érintett szereplők (önkormányzat, gazdasági szereplők, beruházók, civil szervezetek) számára ad értékes és releváns információkat.

A tanulmány fő célja a Szentes településre vonatkozó életminőségi, helyi kötődési és belső imázs jellemzők vizsgálata. Kutatási kérdéseink a következők voltak:

Kimutatható-e szignifikáns kapcsolat és ha igen, ez milyen erős a Szenteshez való kötődés, a települési tényezőkkel való elégedettség és a lakosok demográfiai jellemzői között?

Mely területeken szeretnék leginkább fejleszteni a kisvárost a helyiek? Ehhez kapcsolódóan nem volt előzetes feltételezésünk.

A kutatás módszertani háttere

A primer kutatás több szempontból, kvalitatív és kvantitatív módszertant használva tárta fel az összefüggéseket. Ezzel elősegíti a településfejlesztési irányok megalapozottságát, illetőleg egy társadalmi szempontból (is) vonzó életter kialakítását. A szerzők:

- a városban élő, betelepedett vagy visszatérő lakosokat kérdeztek *fókuszcsoporthozos interjúkn* keresztül;
- a város életében meghatározó, döntéshozó személyeket kérdeztek *strukturált interjúkn* formájában;
- a helyi lakosság véleményét tárták fel egy *kérdőíves lakossági felmérés* keretében, mely összesen 527 válaszadó véleményét tükrözi.

Az eredmények alapján röviden összegezhető, hogy Szentes város – az önkormányzat, vállalkozások, civilek munkáján keresztül – mely területeken tudja javítani a lakosok életminőségét, települési adottságait, milyen fejlesztések szükségesek a vonzó(bb) lakóhely érdekében. A tanulmány – a terjedelmi korlátok miatt – a *lakossági kérdőív eredményeire* koncentráln.

Versenyképességi dimenziók a hazai kisvárosok esetén

A kedvezőtlen demográfiai mutatók alapján jelenleg az az alapforgatókönyv, hogy a következő húsz évben 8,75 millióra csökken majd Magyarország népessége (KSH Népeségtudományi Kutatóintézet 2019). A népességcsökkenés mértéke, intenzitása eltérő térségi mintát mutat hazánkban: a belső migráció, az országon belüli vándorlás jelentősen befolyásolja az egyes települések pozícióját. A migrációs döntések mögött álló folyamatokat és eseményeket számos kutató vizsgálta (DÖVÉNYI Z. 2007; HAUTZINGER Z. et al 2014; KOSTANICK, H. L. 2019).

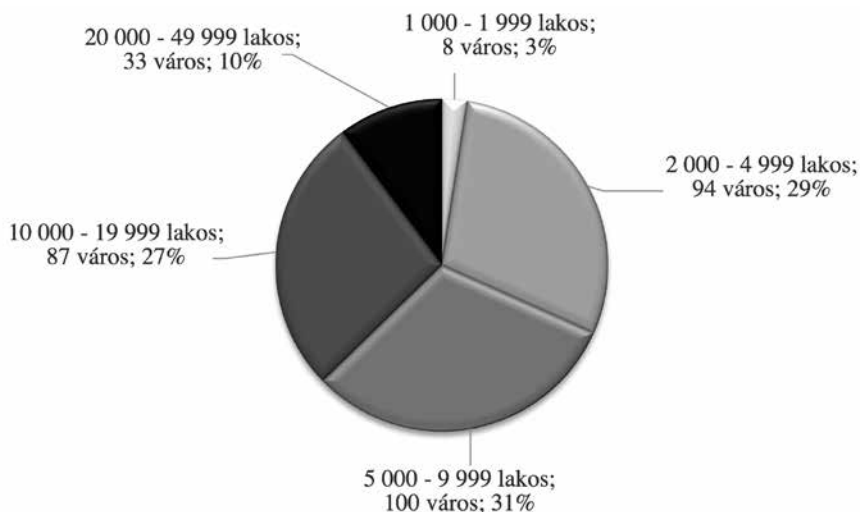
A belső vándorlás és a kivándorlás jelensége általánosan tekinthető; a hangsúly egyre inkább azon van, hogy miért maradnak helyben az emberek? Jelen tanulmány a hazai városhálózat jellegzetességeiből kiindulva a kisvárosok speciális helyzetét mutatja be, majd konkrétan Szentes városra, annak lakosságára fókuszál.

Magyarország 3155 települése közül összesen 322 *minősül jogállása szerint városnak* (vagyis nem a főváros vagy kerülete – további 24 db, nem megyeszékhely – 18 db, vagy megyei jogú város – 5 db). Ez a magyar településállomány 10,21%-át jelenti, ahol a magyar lakossága közel egyharmada (32,6%-a) él (KSH 2019).

A *városi jogállású* településeket a népességszám alapján a KSH további öt kategóriába sorolja, többségük a 10 000 fő alatti csoportba tartozik (1. ábra). Nyilvánvalóan számos olyan városi rangot nyert (városi jogállású) település tartozik ide, amely tényleges vonzáskörzettel vagy magasabb szintű szolgáltatásokkal nem rendelkezik.

A magyar városkutatások a *városodás jelenségét* hangsúlyozzák. ENYEDI GY. – HORVÁTH GY. (2002) szerint az elmúlt fél évszázadban a várossá fejlődés folyamata elenyésző volt, leginkább a nagyközségekből várossá kinevezett települések száma emelkedett. Azonban ha megnézzük a várossá nyilvánított települések számát (<https://www.varossanyilvanitas.hu>) láthatjuk, hogy 1970 óta összesen 271 település nyerte el a városi rangot. Az ENYEDI GY. – HORVÁTH GY. (2002) által szerkesztett könyv megjelenése után 94 települést, 2010 után pedig csak 2013-ban nyilvánítottak várossá 18 települést.

A városok funkcionális és hierarchikus típusainak meghatározásával több magyar szerző (FARAGÓ L. 2007, PIRISI G. 2009, JENEY L. 2013) is foglalkozott. A hazai városok

1. ábra A városi jogállású települések népességszám szerinti megoszlása, 2019. jan. 1.

Forrás: saját szerkesztés a KSH (2019) adatbázis alapján

Figure 1 Distribution of towns and cities by population, 1 January 2019

Source: own construction based on data of HCSO (2019)

településhierarchiában betöltött szerepe magára a *városi hierarchiára*, valamint a *központi funkciók szintjére*, az *intézmények meglétére* utal. Az ún. városi jogállású települések lehetnek közép- vagy kisvárosok, illetőleg városias jellegű települések. A tanulmányban vizsgált Szentes a *kisvárosi kategóriába* tartozik. Az Alföld területére vonatkozóan foglalkoztak a települések lehatárolható vonzáskörzetével – ezek alapján Szentes 4 települést vonzó, a 18-36000 fős népességgel rendelkező körzetbe (vonzásterület kategóriába) tartozó tradicionális mezőváros (KISS J. P.–BAJMÓCY P. 2001).

A településtípusok befolyásolhatják az ott élőknek a *település iránti bizalmát* (BODOR Á. et al. 2017), *biztonságérzetét* (DUSEK T. 2015), a *helyi gazdaságfejlesztés fontosságát* (RAPKAY B. et al., 2013), a *település versenyképességét* (KOLTAI Z. 2015). Világszerte jelentős problémát jelent a *kisvárosok elnéptelenedése*, a *lakosok nagyvárosba történő elköltözése* (PETERS, D. J. 2019), legyen szó akár Európáról (HAMDOUCH, A. I. et al. 2017; SMITH, I. 2017), akár Japánról, vagy Németországról (WIRTHA, P. et al. 2016).

Széles szakirodalma van az olyan kutatásoknak, amelyek különböző településtípusok szerint, vagy kifejezetten kisvárosokra vonatkozóan végeznek vizsgálatokat, nemcsak demográfiai megközelítésből, hanem életminőség, társadalmi attitűd, vagy társadalmi tőke szempontból is. Nemzetközi szintű elemzések elérhetők például Kanada kisvárosairól (EVERITT, J. C.–GILL, A. M. 1993), Franciaország és Lengyelország kisvárosi életminőségének összehasonlításáról (KWIATEK-SOLTYS, A.–MAINET, H. 2014). Magyarországon is foglalkoztak a szubjektív életminőség térbeli vonatkozásaival országos szinten (KÉKESI M. Z. 2007, IVONYI É. 2017) és települési szinten is. Utóbbira példa a Kreatív város – fenntartható vidék (KRAFT) program keretében felmért városokról szóló jelentések, nevezetesen Veszprémről (GAÁL Z. et al. 2019), Kőszegről (LÓRINCZ K. 2016), Murafölde (Nagykanizsa és környéke) településeiről (SZABÓ M. et al. 2019). Az elmúlt évtizedben több településen is végeztek életminőséggel összefüggő kutatásokat, például Budapestről és a vidéki nagyvárosok helyzetéről (EGEDY T. 2009), Gyöngyösről (LÓRINCZ K. 2019), vagy Zircről (LÓRINCZ K.–RAFFAY Á. 2017).

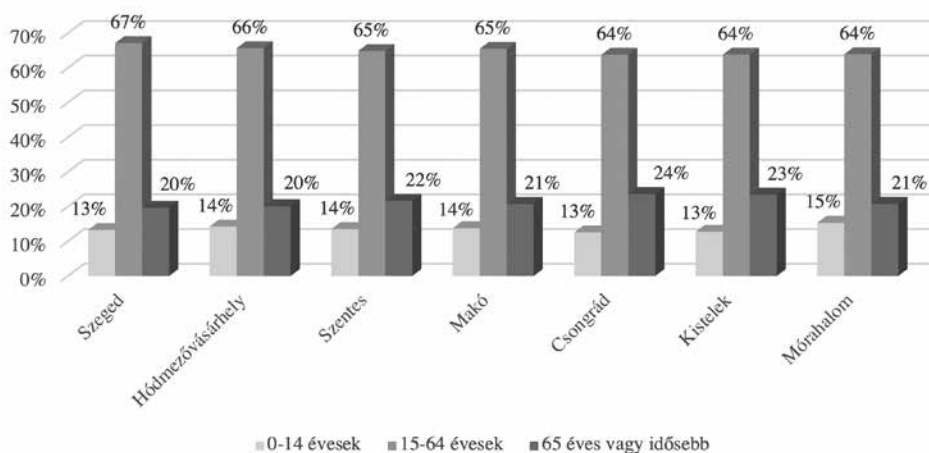
*Szentes és a Szentesi járás pozíciója a Dél-alföldi térségben:
népesség és jövedelem*

Szentes város a Dél-alföldi régióban, Csongrád megye északi részén, a Tisza bal partján található. A Szentesi járás központja, a megye 3. legnagyobb népességű városa (Szeged és Hódmezővásárhely után). 2019. január 1-ján a város lakónépességének száma 26 887 fő volt, a lakások száma pedig 12 692 volt (KSH 2020). Szentes tipikus kisváros, járási székhely, alföldi mezőváros, amelynek kiterjedt térkapcsolatai vannak. Ezek többnyire járási szintűek, illetve a szomszédos városokkal vannak összefüggésben, de jónéhány olyan speciális funkció is jellemzi a várost, amelyek tekintetében akár regionális szintű szerepkörrel (pl. gimnázium működtetése) is beszélhetünk.

A város Budapesttől 137 km-re, Szegedtől 62 km-re fekszik. A legközelebbi város Csongrád (12 km). Hódmezővásárhely 25 km-re, Szarvas 36 km-re fekszik tőle. Térben leginkább a Kecskemét-Békéscsaba fejlődési tengelyhez áll közel, de a szakemberek szerint ennek valós fejlődési potenciálját a tervezett M44 gyorsforgalmi út megépítése fogja megadni (Szentes Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014).

A Központi Statisztikai Hivatal (2015) szerint hat eltérő település-hierarchia szintet különböztetünk meg. A *központi szerepkör mértéke*, a városi funkciók alapján a városi települések négy (főváros, felsőfokú-, középfokú- és alsófokú központ) csoportba sorolhatók. Csongrád megyében a felsoroltak közül mindhárom városi szint jelen van a településállományban: Szeged mint felsőfokú központ (162 ezer lakos), Hódmezővásárhely mint középfokú központ (45 ezer lakos), illetve a területen rajtuk kívül még 8 *alsófokú központ* – köztük Szentes – található.

A statisztika területi alapon lehetővé teszi az egyes járások összehasonlítását. Csongrád megye 6 járásra osztható, melyek központjai eltérő népességszámmal rendelkeznek. A népesség kormegoszlása a járási székhelyek esetén meglehetősen homogén (KSH 2018): A szentesi járásban az időskorúak aránya (22%) jóval meghaladja a 0-14 éves fiatal népesség arányát (14%). A munkaképes (15-64 éves) korosztály aránya mind a szegedi, mind pedig a hódmezővásárhelyi járásban magasabb értéket mutat (2. ábra).

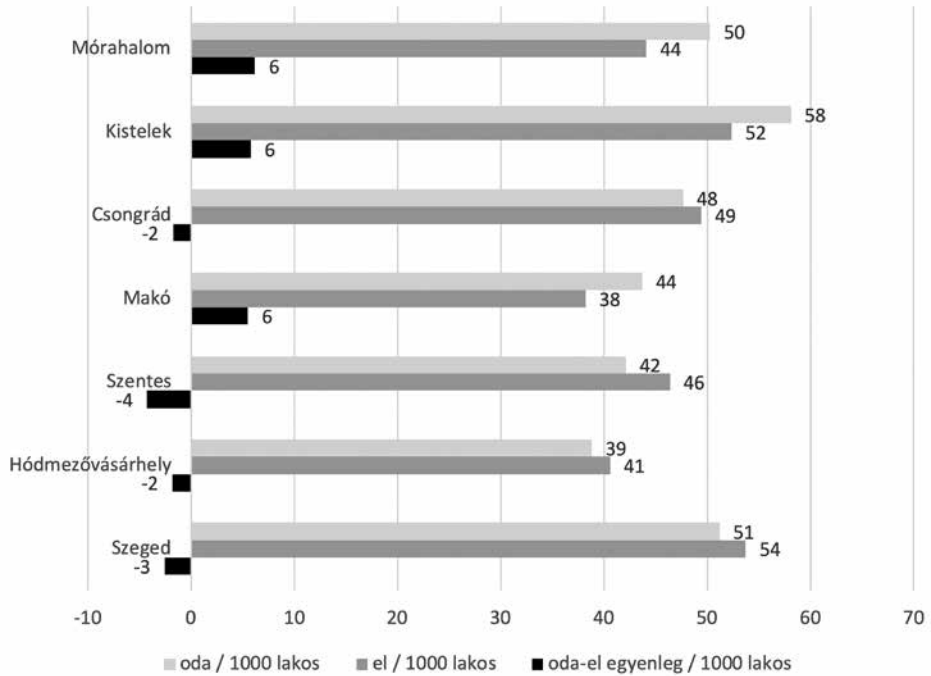
2. ábra Kor szerinti megoszlás a Csongrád megyei járási székhelyeken, 2017.

Forrás: saját szerkesztés KSH (2018) alapján

Figure 2 Age distribution of Csongrád county seat, 2017.

Source: own construction based on data of HCSO (2018)

A 2009-2019-es időszakot vizsgálva elmondhatjuk, hogy a *szentesi járás népessége fogy*. Míg 2009. január 1-jén 29 117 fő élt Szentesen, 10 évvel később már csak 26 887 fő (KSH 2020). A népesség közel 8%-kal csökkent. Ennek oka a csökkenő gyereklétszám mellett az elvándorlás volt. A 3. ábra mutatja Csongrád megye járási székhelyeinek oda- és elvándorlását 2017-ben, ezer lakosra vetítve. Szentés azok közé tartozik, ahonnan inkább elvándoroltak, mint odaköltöztek volna. A negatív egyenlegű járások közül a Szentesi járásban volt e negatív egyenleg a legnagyobb.

3. ábra Csongrád megyei járási székhelyek vándorlási egyenlege (állandó és ideiglenes vándorlással együtt) (eset 1000 lakosra vetítve), 2017. *Forrás:* saját szerkesztés KSH (2018) alapján

Figure 3 Migratin balance of County seats in Csongrád (including permanent and temporary emigration) (cases per 1000 inhabitants), 2017. *Source:* own calculation based on data of HCSO (2018)

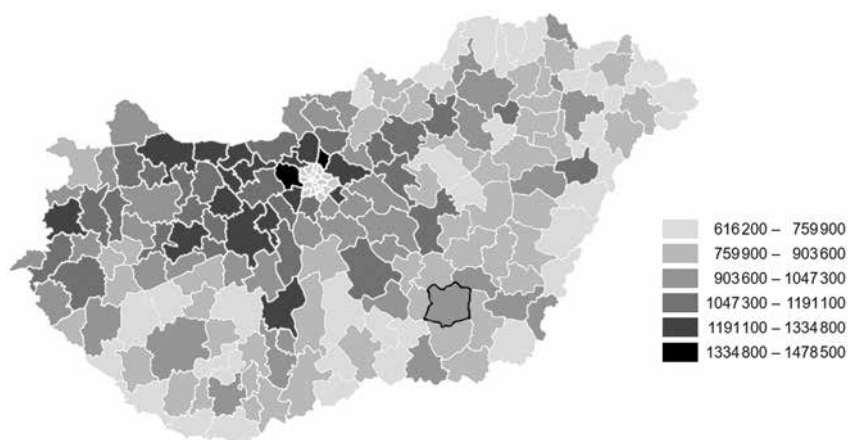
Szentés város – és a járás – demográfiai mutatói sajnos megyei szinten is kedvezőtlenek és nem jó irányúak. Az idős, egyedülálló népesség létszáma magas és nő, a fiatal népesség létszámában és arányaiban is csökken. A természetes szaporodás és a vándorlási egyenleg évtizedek óta negatív. Szentés város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2014) is hangsúlyozza a népességszám nagyarányú fogyását: a város 8,97%-át veszítette el népességének tizenegy év alatt, aminél a térségben elhelyezkedő városok esetén csak Csongrád település mutatott még rosszabb értéket. Különösen fájdalmas a *magasabb végzettségűek és a fiatalok elvándorlása*, ami szinte kizárólag a munkalehetőségek hiányára és az alacsony bérszintre vezethető vissza. Egyébiránt a város iránti kötődés meglenne a helyi népességben. Bár a helyi lakosság képzettségi szintje átlagosnak mondható, az mégis csak részben szolgál bázisul a helyi gazdaságnak. A munkanélküliség nem kiugróan magas, a foglalkoztatás rátája pedig viszonylag magas.

Kihívást jelent a hazai kisebb lélekszámú települések számára a *globális gazdasághoz való kapcsolódás*. ENYEDI GY. (2000, 2003) és ENYEDI GY. – HORVÁTH GY. (2002) szerint a magyarországi térségek (és bennük a települések) globális gazdasághoz történő kötő-

désének foka leginkább a nagytérségi elhelyezkedéstől és a területi összetartozástól függ. Ugyanakkor a szakemberek arra is rámutattak, hogy a globális gazdasághoz való kötődés egyre inkább függetlenedni látszik például a területi-települési jellegtől, a népességszámtól, a funkcióktól, a településhierarchiában elfoglalt helytől vagy a korábbi időszakokra jellemző fejlődési dinamikától (MOLNÁR B. 2006).

A hazai városhálózatot és a benne elhelyezkedő települések adaptáció orientált környezetét vizsgálta RECHNITZER J. (2002). Eredményei szerint az Alföldön – a tradicionális, regionális funkciókkal rendelkező nagyközpontok Kecskemét és Szeged vonulata mellett – felismerhető már egy azonos megújítási jegyeket mutató városhalmaz is, amelynek tagjai Kiskőrös, Kiskunfélegyháza, Csongrád, Szentes, Hódmezővásárhely és Makó. Szentes város – a hivatkozott tanulmány alapján – a „készlők és a felzárkózók” csoportba sorolható.

Az egyes járások vándorlási egyenlege és jövedelemtermelő képessége között is nagy különbségeket találunk. Ebből a szempontból Szentes járás pozíciója stabilnak mondható, az egy lakosra vetített nettó jövedelem alapján a Szegedi járással egyforma besorolású (TEIR 2019). A Szentesi járásban (a 4. ábrán feketével jelölve a járás határai) 2017-ben egy lakosnak átlagosan 926023 forint éves (77 168 Ft havi) nettó jövedelme volt.

4. ábra Összes nettó jövedelem egy lakosra Magyarországon, járási bontásban (Ft/év), 2017. Forrás: TEIR (2019)
Figure 4 Total net income per capita in Hungary by region (HUF/year), 2017. Source: TEIR (2019)

Szentes helyzete a területi versenyben

A települések közötti verseny a szűkös javak, erőforrások iránti rivalizálásként írható le (POREISZ V. 2014). A területi verseny többek között a befektetésért, a népességvonzásért, a forrásokért zajlik. Jelen tanulmány egyik kiindulási pontjának tekinthető a regionális versenyképesség tényezőit és célrendszerét bemutató ún. „piramismodell” (LENGYEL I. 2010), amely a kisvárosokra is adaptálható. Egyrészt az *alaptényezők* (gazdasági- és társadalmi szerkezet, innovációs kultúra, döntési központok, regionális elérhetőség, környezet minősége, munkaerő felkészültsége, a régió társadalmi kohéziója) megleté, másrészt pedig a *sikerességi faktorok* szoros összefüggésben állnak, ezáltal is támogatják a települési versenyképességet. A „régiók, térségek és városok versenyképességének piramismodelljében” a *regionális versenyképesség központi kategóriája a jövedelem*, amely a régió gazdasági növekedését méri. A modellben leírt *munkatermelékenység és foglalkoztatottság közvetlenül hat a lakosság életminőségére* is.

A kisvárosokra vonatkoztatva az agglomerációs előnyök kevésbé hangsúlyosak, inkább egy-két gyár vagy nagyobb cég jellemző, melyek főként a *kedvezőbb ingatlanárakat* és az *olcsó munkaerőt* használják ki. Az iparágak koncentrációja (mezőgazdaság, kézműves jellegű élelmiszergyártás és iparművészeti termékek) mellett – a sikeresség szempontjából – meghatározó a rátermett, megfelelően képzett városvezetés (LENGYEL I.–RECHNITZER J. 2004). Szentes településre jellemző, hogy a helyi nagyobb vállalkozások – elsősorban a Hungerit Zrt. – foglalkoztatói szerepköre kiterjed a szomszédos megyékre (Szentes város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014). A foglalkoztatás tekintetében jelentős regionális vonzáskörzettel bír a szentesi katonaság és a kórház. Amennyiben az oktatási kínálatot vizsgáljuk, úgy kiemelkedő a Horváth Mihály Gimnázium ismertsége, mely művészeti képzése (drámatagozat) révén ismert. Szentes nagy tradíciókkal bíró sportturizmusa (vízilabda) szintén a közigazgatási határokon túlmutató jelentőségű.

Adatok és módszertan

A tanulmány Szentes településhierarchiában betöltött szerepét (település mérete, funkciói) a releváns hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával, valamint a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisának (2000-2017 közötti vándorlási különbözet, népesség, kormegoszlás) szűrésével végeztük el. A Szentes lakosságára vonatkozó, elsősorban kötődést és életminőséget vizsgáló adatok primer forrásból származnak. A Szentesen élők online és papír alapú kérdőíves felmérés keretében vizsgáltuk 2018 nyara és 2019 tavasza között, így összesen 527 fős értékelhető mintát kaptunk.

Kutatási modellünkben a kérdőív alább felsorolt kérdéseire adott válaszokat tekintjük magyarázni kívánt változóknak (B), illetve potenciális magyarázó változóknak (A). Kerestük, hogy kimutathatók-e szignifikáns kapcsolatok a két kategória (A és B) között és ha igen, ez milyen erős?

B) magyarázni kívánt változók:

Mennyire kötődik Szenteshez? (1-4)

Mennyire elégedett a felsorolt 28 települési tényezővel? (1-5)

A szentesi és környékbeli hírekről/eseményekről való tájékozódásban használja-e a felsorolt 20 hírforrást? (igen/nem)

Melyik általános iskolát/gimnáziumot vagy szakközépiskolát tartja a legerősebbnek?

Milyen iparág hiányzik Ön szerint Szentesen? (pl. élelmiszeripar/energetika)

Milyen vendéglátó egység hiányzik Ön szerint Szentesen? (pl. bisztró/falatozó/borház)

A nyílt kérdések a következők:

– Mi jut eszébe Szentes nevének hallatán?

– Mivel érvelne egy jövőbeni lakosnak, miért jó Szentesen élni?

– Milyen konkrét látnivalókat, rendezvényeket, fesztiválokat ajánlana Szentesen egy turistának?

– Milyen fejlesztéseket javasolna Szentesen?

A) potenciális magyarázó változók:

Milyen módon kötődik Szenteshez? (pl. itt él/dolgozik/tanul)

Mennyi éve él Szentesen ill. környékén?

Miért ezt a térséget választotta lakóhelyéül? (pl. itt született/tetszik a környék)

Nem (férfi/nő)

Életkor

Háztartás létszáma

Háztartásban van-e adott életkorú gyermek vagy eltartott? (igen/nem)

Végzettség

Foglalkozás (pl. tanuló/fizikai alkalmazott)

Melyik gazdasági ágban dolgozik? (pl. ipar/mezőgazdaság)

Mennyire érzi magát boldognak? (1-10) Milyennek ítéli meg az egészségi állapotát? (1-10)

A következő fejezetben először az egyes kérdésekre adott válaszokat leíró statisztikákat összegezzük, majd az egyes kérdésekre adott válaszok közti kapcsolatvizsgálatok eredményeit ismertetjük. Mivel a kérdőívben nem szerepeltek magas mérési szintű változók, így az alábbi kapcsolatvizsgálatok elvégzésére kerül sor (eredményeiket 5%-os szignifikancia-szinten értelmezve):

- a sorrendi skálán mérhető változók közti kapcsolat erősségének feltárására a Spearman-féle rangkorrelációs együtthatót (Rho) használjuk (ρ);
- a nominális skálán mérhető változók közti, valamint a sorrendi és nominális skálán mérhető változók közti kapcsolat erősségének megállapítására a Cramer-mutatót (C);

A ρ mutató a [-1, 1] intervallumon vehet fel értéket, a C mutató a [0, 1] intervallumban.

A vizsgált indikátorok közti kapcsolat pozitív vagy negatív volta (az indikátorok azonos vagy ellentétes irányban való mozgása) csak a ρ mutató esetében értelmezhető, annak előjele alapján. A kapcsolat erősségét mindhárom mutató esetében annak abszolút értéke adja meg, amelyet az alábbiak szerint értelmezzük: 0,4 alatti érték esetén gyenge kapcsolatról beszélünk, 0,7 felett erős, e két szám között pedig közepesen erős kapcsolat.

A lakossági felmérés eredményei

Elemzéseink közül először az egyes kérdésekre adott válaszok leíró statisztikáit foglalkoztatjuk össze, majd a kérdésekre adott válaszok közti kapcsolatvizsgálatok eredményeit.

Szentes lakosságának jellemzői a kérdőíves felmérés alapján

Először a *potenciális magyarázó változók* leíró statisztikáit mutatjuk be (mely kérdések mindegyike zárt kérdés volt), majd a nyílt kérdésekre (belső imázs, fejlesztési javaslatok) adott válaszokat összegezzük. A kérdőívet kitöltőknek *Szenteshez való kötődését foglalja össze az 1. táblázat*. Akik válaszoltak, közülük a legtöbben (312 fő) e településen élnek és dolgoznak, őket követték az itt élő nyugdíjasok (71 fő), majd azok, akik itt élnek, de más magyar településen dolgoznak (43 fő).

1. táblázat – Table 1

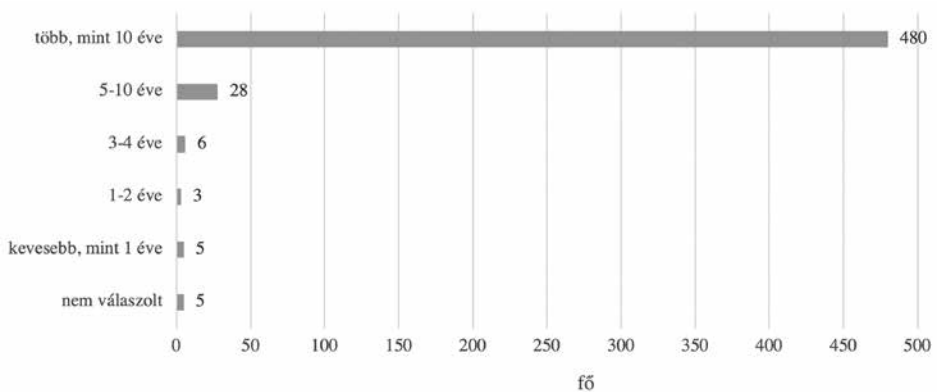
Milyen módon kötődik Szenteshez?
How do you relate to Szentes?

Szenteshez való kötődés fajtája			fő	Megoszlások, ha a kérdésre nem válaszolókat	
itt él	itt dolgozik	itt tanuló		is figyelembe vesszük (%)	nem vesszük figyelembe (%)
x	x		312	59,2	59,8
x		Nyugdíjas	71	13,5	13,6
x		de Magyarország más településén dolgozik	43	8,2	8,2
x		x	25	4,7	4,8

itt él	Szenteszhez való kötődés fajtája		fő	Megoszlások, ha a kérdésre nem válaszolókat	
	itt dolgozik	itt tanul		is figyelembe vesszük (%)	nem vesszük figyelembe (%)
	x		21	4,0	4,0
x		kismama / gyerek(ek)-kel otthon van	15	2,8	2,9
x		jelenleg álláskereső	11	2,1	2,1
	x	de bejárok / kollégista vagyok	2	0,4	0,4
		Egyéb	22	4,2	4,2
		Nem válaszolt	5	0,9	–
Σ			527	100,0	100,0

Forrás/Source: saját kutatás/own reserach

Arra a kérdésre adott válaszokat, hogy *mióta élnek a településen*, az 5. ábra foglalja össze. Azt látni, hogy túlnyomó többségében (91%-ban) olyan emberek kerültek a mintába, akik több mint 10 éve élnek a településen, azaz már átlátják a település előnyeit, hátrányait és feltételezhetjük, hogy a Szentesen fejlesztendő területekről is határozott véleményük van.

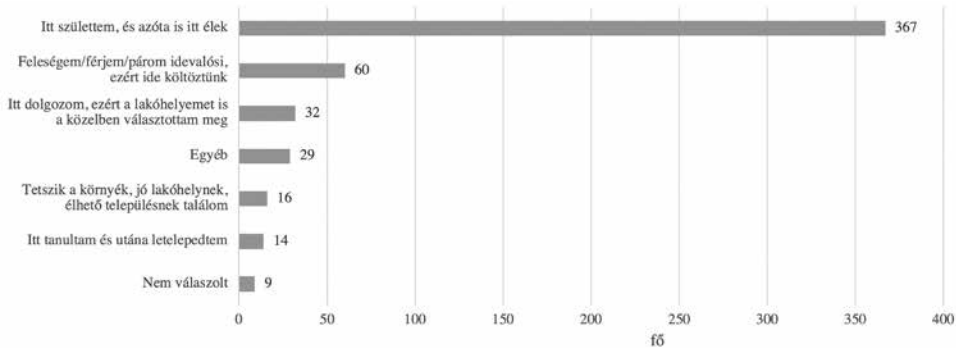
5. ábra Mióta él Szentesen, illetve környékén? *Forrás:* saját kutatás
Figure 5 How long have you been living in Szentese or in the surroundings? *Source:* own research

A tanulmány egyik fontos kutatási iránya a településválasztás oka, azaz hogy *miért ezt a térséget választották lakóhelyül*. A válaszadók túlnyomó többsége (70%) születése óta Szentesen él, a második leggyakrabban említett okként (11%) pedig az szerepel, hogy azért költözött Szentésre, mert a párja idevalósi (6. ábra).

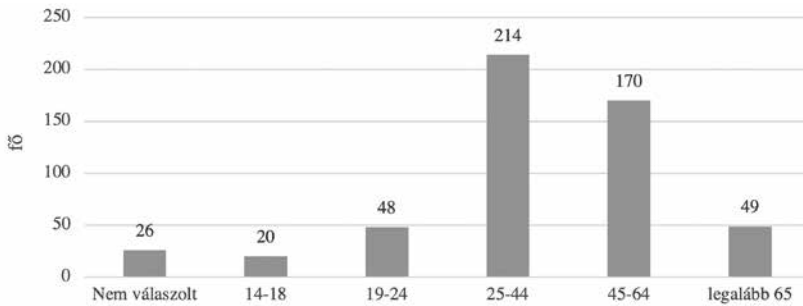
A kérdésre értékelhető választ adók körülbelül 1/3-a (31,9%) férfi volt, 2/3-a (63%) pedig nő. Ha csak azokat vizsgáljuk, akik megadták a nemüket, még közelebb kerülünk az 1/3-2/3 arányhoz (férfiak 33,6%, nők 66,4%). *Életkorukat* tekintve a válaszadók többsége a 25-44, illetve a 45-64 éves korosztályból került ki (7. ábra).

A válaszadók tipikusan 2-4 fős háztartásban élnek. A 2. táblázatban csak azokra fókuszálunk, akik jelezték, hogy háztartásukban van gyermek vagy eltartott. Összesen 341 esetben (a minta körülbelül 65%-ában) jelölték meg, hogy legalább egy életkorcsoportban van

a háztartásukban gyermek vagy eltartott. (Ha egy háztartásban 4 eltartott volt, a vizsgált életkorcsoportok mindegyében 1, akkor ez az egy háztartás 4 említést jelentett a 341-ből.)

6. ábra Miért ezt a térséget választotta lakóhelyéül? Forrás: saját kutatás
Figure 6 Why did you choose this area for your residence? Source: own research

7. ábra Szentes település életkori megoszlása. Forrás: saját kutatás
Figure 7 Age distribution of Szentes. Source: own research

2. táblázat – Table 2

Háztartásában van gyermek vagy eltartott?
Do you have a child or dependent in your household?

gyermek / eltartott életkora (év)	érintett háztartások száma (fő)	Az 527 fős mintának mekkora része? (%)
0–6	96	18,2
7–14	94	17,8
15–18	68	12,9
19–25	83	15,7
Σ	341	64,7

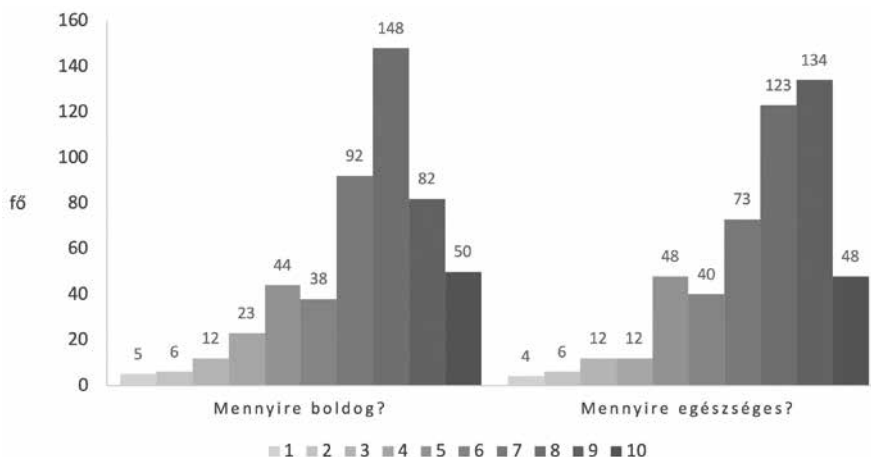
Forrás/Source: saját kutatás/own reserach

Végzettségüket tekintve a minta kb. 45%-a felsőfokú, 48%-a középfokú, 7% pedig csak alacsonyfokú (8 általános) végzettséggel rendelkezett.

Foglalkozásuk szerint a legnagyobb réteget (kb. 31%) a szellemi alkalmazottak képviselték a mintában, majd a fizikai alkalmazottak (kb. 14%) és a nyugdíjasok (kb. 13%) következtek.

Gazdasági ágazat alapján a legtöbben a közszférában dolgoznak (kb. 28%) vagy inaktívak, például nyugdíjasok, tanulók, GYED-en vagy GYES-en vannak (kb. 21%), a minta legkisebb része (kb. 3%) a mezőgazdaságban dolgozik.

A 8. ábra azt mutatja, hogy egy 1-től 10-ig tartó skálán mennyire érzik magukat boldognak (10 jelentette azt, hogy tökéletesen boldogok), illetve milyennek ítélik meg a saját egészségi állapotukat (a 10 jelentette azt, hogy kiválóan érzik az egészségüket). Az összes válasz átlagértéke megközelítette a 7-et, mintegy 2 pontos szórással. *A válaszadók inkább érzik egészségesnek magukat, mint boldognak: leginkább 8-asra értékelték a boldogság-szintjüket és 9-esre az egészségi állapotukat.*

8. ábra Mennyire érzik magukat boldognak, illetve egészségesnek (1-10)? Forrás: saját kutatás
Figure 8 How happy and healthy do you feel (1-10)? Source: own research

A potenciális magyarázó változók közül az alábbi demográfiai indikátorok reprezentativitását vizsgáltuk meg a Szentesről elérhető települési statisztikák (KSH 2020) alapján: nem, életkor, háztartás létszáma (ebből az eltartottak száma), végzettség, foglalkozás, foglalkozás gazdasági ágazata. A minta végzettségre és háztartásnagyságára vonatkozó reprezentativitása nem vizsgálható:

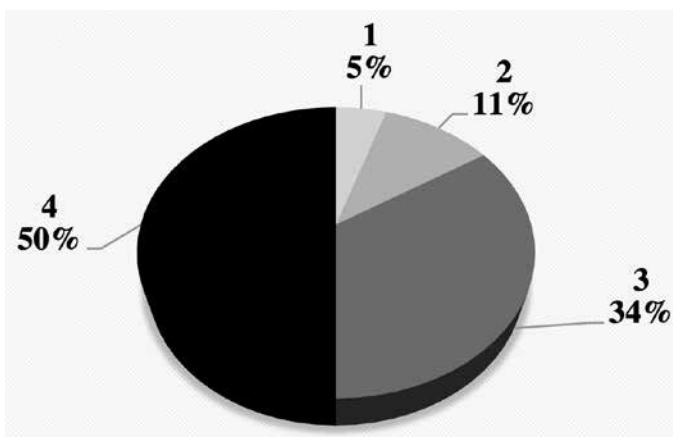
- a végzettség esetében ennek az az oka, hogy a KSH települési szinten nem teszi ezt közzé, csak a munkanélküliek esetében (a legkisebb területi egység, amelyre elérhető a teljes lakosság végzettség szerinti megoszlása, az a járási szint);
- a háztartások összetétele és a foglalkozással kapcsolatos jellemzők esetében sem érhető el települési adatok. A 2016-os mikrocenzus felmérés eredményeiben a megyei szint a legkisebb, amelyre elérhetőek ezek az információk.

A fenti okok miatt a jelen kutatásban vizsgált mintának a nemekre és életkorra vonatkozó reprezentativitást tudtuk csak számszerűsíteni. A férfiak és a nők aránya a mintában körülbelül 1/3-2/3 volt, míg a 2018-as sokaságban körülbelül fele-fele arányban voltak a nők (53%) és a férfiak (47%). Az életkornál a kérdőívben más korcsoportokat használtunk, mint a KSH besorolása, ezért csak az alábbi három életkor kategória reprezentativitása vizsgálható: 14-18 éves, 19-64 éves, illetve a legalább 65 éves korosztály. E három korosztály aránya a mintánkban 4%, 82% és 9% volt (a maradék 5% nem adta meg az életkorát), míg a tényleges, KSH által publikált 2018-as sokaságban: 5%, 71%, 24%. Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy a szentesi felmérésben alulreprezentáltak a férfiak, továbbá a 14-18 év közöttiek és a 65 év fölöttiek.

A magyarázandó változók leíró statisztikái

A Szenteszhez való kötődésük erősségét egy 1-től 4-ig tartó Likert skálán értékelték a kérdőívet kitöltők, ahol 1 jelentette azt, hogy egyáltalán nem kötődik a településhez, 4 pedig azt, hogy nagyon kötődik hozzá. Nem volt olyan érték az 1-4 skálán, amelyet ne jelöltek volna. A 9. ábra mutatja a különböző erősségű (1-4) kötődés megoszlását.

Több város felmérésében szerepelt ugyanez a kérdés, ugyanúgy e négyfokozatú skálán értékelhető módon. A 3. táblázat hasonlítja össze az átlagos válaszokat.

9. ábra Mennyire kötődik Szenteszhez (1-4)? Forrás: saját kutatás
Figure 9 To what extent are you attached to Szentesz (1-4)? Source: own research

3. táblázat – Table 3

Mennyire kötődik a településhez? (1-4)
To what extent are you attached to your settlement? (1-4)

Település megnevezése	Éve	Elem- száma	Mennyire kötő- dik a település- hez? (1-4)	Hivatkozás
Szentesz	2018-9	527	3,29	jelen tanulmány
Mura- központja, földe Nagykanizsa	2018	800	3,42	(SZABÓ M. et al. 2019)
többi települése		1100	3,27	
Veszprém	2017	1200	3,54	(GAÁL Z. et al. 2019)
Gyöngyös	2017	812	3,31	(LÓRINCZ K. 2019)

Forrás: saját kutatás, SZABÓ M. et al. 2019, GAÁL Z. et al. 2019, LÓRINCZ K. 2019

Source: own reserach, SZABÓ M. et al. 2019, GAÁL Z. et al. 2019, LÓRINCZ K. 2019

Értékelhették továbbá 28 különböző települési adottsággal, tényezővel való elégedettségüket, egy 1-től 5-ig tartó skálán, ahol 1 jelentett azt, hogy egyáltalán nem elégedett, 5 pedig azt, hogy nagyon elégedett. Nem volt olyan érték az 1-5 skálán, amelyet ne jelöltek volna. A 10. ábra mutatja az egyes városi tényezőkkel való elégedettség átlagát. A legkevesbé elégedettek a válaszadók a szórakozási lehetőségekkel, az éjszakai élet kínálatával,

10. ábra Mennyire elégedett az alábbi települési tényezőkkel (1-5)? Forrás: saját kutatás
 Figure 10 How satisfied are you with the following settlement factors (1-5)? Source: own research

amelyek ily módon az önkormányzati fejlesztések célterületei lehetnének. *Elégedetlenek a megkérdezettek a magas ingatlanárakkal* is, bár erre az önkormányzatnak kevés ráhatása van. Esetleg az önkormányzat a szociális bérlakásszektor fejlesztésével javíthatna a helyzeten. A szentesiek elégedetlenek továbbá *a helyi tömegközlekedéssel, a munkalehetőségekkel és az egészségügyi ellátásokkal és szolgáltatásokkal*. Ezek közül az elsősre és az utolsóra az önkormányzat közvetlenül hatást gyakorolhat, a munkalehetőségekre (az állami szféra leépítése miatt) csak közvetve, például munkahelyteremtő beruházások ösztönzése által.

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy *milyen forrásokból tájékozódik a lakosság a szentesi és környékbeli hírekről, eseményekről*. A választási lehetőségek között konkrét szentesi intézmények (könyvtár, művelődési ház), az önkormányzat által támogatott médiumok valamint vállalkozási alapon működtetett (nyomtatott és online média) kommunikációs csatornák is szerepeltek: összességében 20 lehetőséget kínáltunk fel. A mintába került szentesiek többsége a *Szentes Mozaikot* (72,3%) használja erre a célra, ezt követi a *Szentesi Gyors* (minden második válaszadó, 56,7% említette) és nagyon domináns a kisvárosban a *személyes kapcsolatok szerepe* (45,9%: szájhagyomány, család, barát, ismerős hírforrás). Jelentős információforrásnak számít a *Szentesi Élet* (38,1%) és a közterületre kihelyezett plakátok, hirdetőtáblák (28,5%). A város által működtetett Szentes TV az 5. (35,7%), a hivatalos honlap (szentes.hu) a 7. helyen (27,9%) végzett e rangsorban. Érdekes eredmény, hogy még a könyvtárat (9,3%) és a művelődési házat (9,1%) is többen használják, mint a szentes.lap.hu honlapot.

Lakóhelyválasztás szempontjából meghatározó az adott település oktatási kínálata és az intézmények színvonala. A kérdőívben megkérdeztük, hogy melyik szentesi oktatási intézményt tartják a „legerősebbnek” az általános iskolák közül, valamint a gimnáziumok és szakközépiskolák közül. Az *általános iskolák* közül egyértelműen a Koszta József Általános Iskolát (40,9%), majd a Kiss Bálint Református Általános Iskolát (28%) és a Szent Erzsébet Általános Iskola és Óvodát (17,1%) tartják a legjobbnak. A *középiskolák közül* kiugróan sok szavazatot kapott a Horváth Mihály Gimnázium (64,3%), amelyet a Boros Sámuel Szakgimnázium és Szakközépiskola (22,8%), valamint a Zsoldos Ferenc Szakgimnázium és Szakközépiskola (6,6%) követ.

Két zárt kérdéssel szeretnénk volna feltárni, hogy a lakosság szerint milyen iparág, illetve milyen vendéglátó egység hiányzik Szentesről. Leginkább a *szórakoztatóipart* (21,7%), az *informatikát* (13,5%), a *ruháipart* (13,5%) és a *gépipart* (11,7%) hiányolták a válaszadók. A vendéglátó egységek és szálláshely-szolgáltatásokon belül a válaszadók többsége több *zenés szórakozóhelyet* (42,5%), *hotelt* (11,6%), *tejbárt* (10,4%) és *gyorséttermet* (9,8%) szeretne.

A lakossági kérdőív az alábbi 4 nyílt kérdést is tartalmazta:

- Mi jut eszébe először Szentes nevének hallatán? Kérem, nevezzen meg 3 dolgot!
- Mivel érvelne egy jövőbeni lakosnak, véleménye szerint miért jó Szentesen élni?
- Milyen konkrét látnivalókat, rendezvényeket, fesztiválokat ajánlana Szentesen egy turistának? Kérjük, hogy a 3 legfontosabbat sorolja fel!
- Milyen fejlesztéseket javasolna Szentesen?

Mivel e kérdések többségére akár három választ is adhattak a megkérdezettek, ezért ezeknél a kérdéseknél a válaszok gyakorisága akár háromszorosa is lehet a minta elemszámának (527 fő). A fenti négy nyílt kérdés kategóriáit, valamint ezek előfordulási gyakoriságát (%) a 4. táblázat foglalja össze.

Mivel a településnek a lakók által kívánt fejlesztése növeli a helyiek elégedettségét, ezért az 5. táblázatban részletesebben is bemutatjuk, hogy milyen válaszok érkeztek arra a kérdésre, hogy milyen fejlesztéseket javasolnának.

4. táblázat – Table 4

A nyílt kérdésekre adott válaszok kategóriái (db említés, %-os megoszlás)
Categories of answers to open questions (No. quotes, % distribution)

Mi jut eszébe először Szentes nevének hallatán?	Mivel érvelne egy jövőbeni lakosnak, véleménye szerint miért jó Szentesen élni?	Milyen konkrét látnivalókat, rendezvényeket, fesztiválokat ajánlana Szentesen egy turistának?	Milyen fejlesztéseket javasolna Szentesen?
n = 1461	n = 702	a válaszok száma n = 1348	n = 907
1. 42% települési adottságok, jellemzők	1. 25% nyugodt	1. 34% rendezvények, események	1. 21% közlekedés
2. 19% természeti adottság	2. 17% élhető	2. 16% kulturális vonzerők, események	2. 10% kultúra, kikapcsolódás (nem csak fiataloknak)
3. 17% család, barátok	3. 8% csendes	3. 15% városi séta, épületek, piac, infrastruktúra	3. 9% munkahelyteremtés
4. 13% munkahely, gazdaság	4. 8% szép	4. 13% liget, fürdő, gyógyfürdő	4. 9% szórakozás, fiatalok kikapcsolódási lehetőségek
		5. 11% természet, természeti vonzerő (Tisza, Kurca part)	5. 7% szállodaépítés / strand
		6. 7% aktív turizmus, sport, vízilabda, uszoda	6. 6% egészségügy
			7. 6% egyéb / jó példák

A válaszok legfeljebb 5%-ban fordultak elő:

negatív gondolatok, egyéb	családbarát kisváros tisztá / rendezett természeti adottságok biztonságos barátságos sport munkahely békés emberek elhelyezkedés kultúra / látnivaló olcsó fejlődő hangulatos	oktatás közterület öko játzóterek, gyermekek kikapcsolódási lehetőségei vendéglátó-helyek / vásárlás termálvíz sport ingatlan-hasznosítás mezőgazdaság / élelmiszeripar Kurca patak Tisza
---------------------------	---	--

Forrás: saját kutatás

Source: own reserach

Említettük, hogy mintánkban a 19-64 éves korosztály felülreprezentált volt, ami kimutatható a fejlesztési irányokra vonatkozó válaszokban is. Feltételezhetően a városvezetés kifejezetten ennek a rétegnek Szentessel, mint lakó- és munkahellyel való elégedettségét szeretné növelni, valamint a településről való elvándorlást igyekeznek csökkenteni.

Kapcsolatvizsgálatok

A rangkorrelációs kapcsolatvizsgálatok az életminőség szempontjából több érdekes eredményt hoztak (az asszociációs, illetve vegyes kapcsolatokról ez nem mondható el). E fejezetben ezeket ismertetjük, a 6. táblázatban összefoglalt eredmények alapján.

Milyen fejlesztéseket javasolna Szentesen? – kategóriák
 What area of developments would you suggest in Szentes?

Fejlesztési irányok	Konkrét projektek
Sport	sportcsarnok (kisebb) létrehozása, felnőtt játszótér (kültéri) uszoda, tenispálya, kivilágított futópálya a ligetben versenysport helyett tömegsport támogatása futásra alkalmas terület – akár a Kurca mellett is
Kultúra	Tóth József színház, vízi színpad, kulturális központ több koncert, rendezvény, program, színházi előadás, bor-gasztró fesztiválok kirakodóvásár szervezése ünnepi programok fejlesztése (advent, nemzeti ünnepek)
Oktatás, egészségügy	főiskola vagy kihelyezett kar létesítése Szentesen 18 év felettiek részére oktatás kutatóintézet újraindítása innovációs verseny (inkubátorház) Deák Ferenc iskola fejlesztése szakorvosi ellátás kórházban, kórházfejlesztés
Gyermekek, fiatalok	árnyékos játszótér, 8-12 éves gyerekeknek is lehetőség, gyerekprogramok, ifjúsági koncert klub, éjszakai szórakozási lehetőség, extrém park (gördeszka, BMX, roller)
Öko	szelektív hulladékgyűjtés, zöld szemlélet népkert, közösségi gazdálkodás elektromos autótöltők, elektromobilitás tanösvény ivóvíz arzénmentesítése
Turizmus	gyorsétterem, Spar áruház, pláza sport vagy ifjúsági szálló, strand szebbé tétele Kurca patak: stég, pihenő, csónakkölcsonzó, kerékpárút, tanösvény, futópálya, új híd Tisza: karbantartása, felújítása, park, büfé, WC termálvíz kihasználása (jó példák: Gyula, Cserkeszőlő, Orosháza)
Közlekedés	parkoló (sportcsarnok, sürgősségi osztály, társasházi területek, belváros), garázsok a kertvárosban akadálymentesítés a városban (lépcsők, járdák) körforgalom építése, 451. út fejlesztése kerékpárút hálózat bővítése, Szentes-Csongrád híd Kiss Zsigmond / Fekete Márton utca szélesítése vasútállomás felújítása
Gazdaság, munkahely-teremtés	fiatalok részére munka több munkalehetőségek, magasabb fizetések sok a három műszakos, betanított munka ipari parkba több vállalkozás mezőgazdaság támogatása (állattartás, növénytermesztés) belvárosi üres ingatlanok használata
Közterület	akadálymentesítés, nyilvános WC-k, több térfigyelő kamera posta a lakótelepen, üres üzletek kihasználása, szobrok tisztítása zöldfelület, közpark, „városi erdő” – fásítás Szentesen, virágosítás útmenti fák telepítése, több fa mindenütt (árnyékosítás), kevesebb térkő kutyafuttató létesítése a panelházas részeken

Forrás: saját kutatás

Source: own reserach

Kapcsolatvizsgálat, rangkorreláció (Rho értékek)
Relationship analyses (Rho values)

		A)				
		Mióta él Szentesen, ill. kör- nyékén?	Háztartás létszáma	Végzett- ség	Mennyire érzi magát boldog- nak?	Mennyire érzi magát egészsé- gesnek?
Mennyire kötődik Szenteshez? (1-4)		0,289	-0,144	-	0,244	-
Megközelíthetőség		-	-	-0,104	0,156	-
Infrastruktúra (pl. gáz, víz, csatornázottság, utak állapota, közvilágítás)		0,161	-0,155	-	0,211	-
Helyi tömegközlekedés		0,131	-	-	0,187	0,120
Parkolási lehetőségek		0,093	-	0,091	0,256	0,146
Járda megléte		-	-0,094	-	0,166	0,092
Kerékpárút megléte		-	-0,093	-	0,156	-
Település természeti adottságai		-	-	0,110	0,160	-
Település történelme, hagyományok, tradíciók		-	-0,142	-	0,234	-
Közintézményekkel való ellátottság		0,103	-	0,143	0,188	0,143
Egészségügyi ellátás, - szolgáltatások		0,223	-0,127	0,091	0,229	-
Oktatási intézmények számossága		-	-	-	0,203	-
Oktatás színvonala		0,159	-	-	0,207	-
Vásárlási lehetőségek		0,147	-0,105	-	0,163	-
Megélhetési költségek		-	-	0,145	0,343	0,217
Kedvező ingatlanárak		0,145	-0,136	-	0,239	-
Folyamatos fejlesztések a településen		-	-	-	0,277	0,130
Munkalehetőségek		0,153	-0,109	-	0,282	0,117
Pihenés, feltöltődés lehetőségei (wellness, amatőr sport, strand)		0,104	-0,155	0,095	0,176	-
Szórakozási lehetőségek, éjszakai élet		0,177	-0,126	-	0,275	0,117
Kulturális programok választéka		0,174	-0,103	-	0,268	-
Látinivalók száma, színvonala		0,171	-	-	0,281	0,092
Éttermek, vendéglátás színvonala		-	-	-	0,199	0,146
Lakosság korösszetétele		-	-	-0,129	0,220	-
Emberi (családi, baráti) kapcsolatok, közösségek megléte		-0,136	-	-	0,344	0,201
Lakosság barátságossága		-	-	0,093	0,319	0,225
Lakókörnyezet állapota (pl. zöldterületek, tisztaság, rendezettség)		-	-0,130	-	0,276	0,132
Közbiztonság színvonala		-	-	0,145	0,270	0,184
Nyugalom		-	-	0,152	0,288	0,273

B)

Mennyire elégedett az alábbi települési adottságokkal,
tényezőkkel? (1-5)

Forrás/Source: saját kutatás/own reserach Jelölések a kapcsolat erősségére, a Rho abszolút értéke alapján: [0; 0,2] [0,2; 0,3] [0,3; 0,4] [0,4; 0,5]

Az, hogy valaki mióta él Szentesen, nem áll szignifikáns kapcsolatban sem azzal, hogy mennyire kötődik a településhez, sem a felsorolt 28 települési jellemzővel való elégedettséggel. Ezzel szemben az, hogy *valaki mennyire érzi magát boldognak, szignifikáns kapcsolatban áll az összes vizsgált mutatóval*: azzal is, hogy mennyire kötődik a településhez és azzal is, hogy mennyire elégedett a felsorolt települési jellemzőkkel. Elmondhatjuk, hogy *minél boldogabb valaki, annál inkább kötődik a településhez és annál elégedettebb a települési jellemzőkkel*.

A lakosok boldogságérzete leginkább azzal áll kapcsolatban, hogy mennyire elégedett az illető a megélhetési költségekkel, az emberi (családi, baráti) kapcsolatok, közösségek meglétével és a lakosság barátságosságával. A Szenteshez való kötődés és a településsel való elégedettség leginkább a lakosok boldogságérzetével, majd az életkorral, ezt követően pedig az egészségi állapottal magyarázható. Legkevésbé magyarázható a háztartás létszámával és a végzettséggel és egyáltalán nem bír befolyással az elégedettségre és kötődésre az, hogy valaki mióta él Szentesen.

A lakosok életkora kapcsán a szignifikáns kapcsolatok iránya – egy kivételével – pozitív, azaz *minél idősebb valaki, annál elégedettebb az adott városi jellemzővel*. A kivételt az emberi (családi, baráti) kapcsolatok, közösségek meglétével való elégedettség jelenti, azaz *minél idősebb valakik, annál elégedetlenebb az emberi kapcsolatokkal*. Ez a jelenség az *idősebb korosztály elmagányosodásának jelenségével* magyarázható. Az életkor a legerősebben azt befolyásolja, hogy az illető mennyire kötődik Szenteshez. *Minél idősebb, annál inkább kötődik a településhez. Az életkor növekedése és az egészségügyi ellátásokkal, szolgáltatásokkal való elégedettség között is pozitív irányú a kapcsolat* előjele, azaz e szolgáltatásokat feltehetően többször igénybe vevő idősebbek elégedettebbek ezzel a rendszerrel.

A háztartás létszáma esetében a szignifikáns kapcsolatok mindegyike negatív irányú, azaz *minél több főből áll a háztartás, annál kevésbé kötődnek Szenteshez és annál elégedetlenebbek a településsel*. A minta kb. 13%-át nyugdíjasok adták, akik tipikusan egyedül élnek. Az előző megállapításunk úgy is megfogalmazható, hogy *minél kevesebb főből áll a háztartás, annál inkább kötődnek Szenteshez és annál elégedettebbek a településsel*. Ez összhangban van azzal, miszerint *minél idősebb valaki, annál inkább kötődik a településhez és annál elégedettebbek között az egészségügyi ellátásokkal* is.

Az *iskolai végzettség* esetében a szignifikáns kapcsolatokat vizsgálva elmondható, hogy pozitív irányú a kapcsolat, vagyis Szentesen a magasabb végzettségűek elégedettebbek, az alacsonyabb végzettségűek pedig elégedetlenebbek a várossal. Ez vonatkozik a város nyújtotta a parkolási lehetőségekre, a település természeti adottságaira, a közintézményekkel való ellátottságra, az egészségügyi ellátásra, a megélhetési költségekre, a pihenés és feltöltődés lehetőségeire, a közbiztonság színvonalára és a nyugalomra. A településen a magasabb végzettségűek elégedetlenebbek, az alacsonyabb végzettségűek elégedettebbek (negatív irányú a kapcsolat) a megközelíthetőséggel és a lakosság korösszetételével. Általában elmondhatjuk, hogy *minél egészségesebbnek tartja magát valaki, annál elégedettebb a településsel*.

Összefoglalás

A kérdőíves kutatás sok kapcsolódási pontra rávilágított. Bár egyik kutatási kérdésünkkel kapcsolatosan az volt az előzetes feltevésünk, hogy *minél több éve él valaki Szentesen, annál elégedettebb a településsel, nem sikerült kimutatni szignifikáns kapcsolatot a települési tényezők egyikével sem*. Az életkor, a háztartás létszáma, a végzettség, boldogság,

egészség mindegyike szignifikáns kapcsolatban van bizonyos települési tényezőkkel. Az egyik legérdekesebb kapcsolat az emberi attitűddel magyarázható. Ez alapján kijelenthetjük, hogy akiknek szorosak a családi vagy baráti kapcsolatai és érzi a közösség erejét, azok boldogabbnak érzik magukat és a lakosságot is barátságosabbnak látják, valamint a megélhetési költségeikkel is elégedettebbek.

Második kutatási kérdésünk a helyiek által vágyott fejlesztésekre vonatkozott. A szentesiek a következő területeken szeretnének érdemi fejlesztéseket látni: közlekedés, kultúra és kikapcsolódás (mind a fiatalok, mind a 40 év felettiak részére), új munkahelyek és munkalehetőségek teremtése, szállodaépítés, a strand felújítása (gyógyvízzé minősítés), egészségügy (főleg a kórházi ellátás), oktatás (akár kihelyezett főiskolai/egyetemi képzés és felsőfokú szakképzés is), játszóterek és kikapcsolódási helyek.

Ami Szentes kapcsán sokszor hangsúlyozott *előny* (nyugodt, csendes város), az egyben *hátrány* is lehet (unalmas, elöregedő). A helyi lakosok igénylik a színvonalas kulturális programokat, rendezvényeket egész évben. Legtöbbször a szórakoztató-, informatikai- és ruhaipart hiányolják. Turisztikai szempontból a szórakozóhelyeket, szálláslehetőségeket és a Tisza és Kurca minél jobb kihasználását javasolják.

Tanulmányunk eredményei rámutattak arra, hogy a földrajzi, valamint gazdasági felmérések és elemzések segítségével jól feltárhatók a településhierarchia különböző szintjein álló települések – jelen esetben a kisvárosok – lakosságának életminőségét és boldogságát alapvetően meghatározó tényezők.

LÓRINCZ KATALIN

PE Turizmus Intézeti Tanszék, Veszprém
lorincz.katalin@gtk.uni-pannon.hu

KŐVÁRI EDIT MÁRIA

PE Szervezési és Vezetési Intézeti Tanszék, Veszprém
kovari.edit@gtk.uni-pannon.hu

BANÁSZ ZSUSZANNA

PE Kvantitatív Módszerek Intézeti Tanszék, Veszprém
banasz.zsuzsanna@gtk.uni-pannon.hu

IRODALOM

- BANÁSZ Zs. 2019: Hazánk közbiztonsága nemzetközi összehasonlításban. – *Hadtudomány* 29. 1–2. pp. 112–120.
- BODOR Á.–GRÜN HUT Z.–HORECZKI R. 2017: Városi bizalmatlanság, vidéki bizalom. Esetleg fordítva? – *A bizalom és a településtípus összefüggései Európában.* – *Területi Statisztika* 57. 4. pp. 406–421.
- DÖVÉNYI Z. 2007: A belföldi vándormozgalom strukturális és területi sajátosságai Magyarországon. – *Demográfia*, 50. 4. pp. 335–359.
- DUSEK T. 2015: A lakókörnyezeti biztonságérzet településtípusok szerinti különbsége Magyarországon. – *Közép-Európai Közlemények* 8. 3. pp. 101–109.
- EGEDY T. 2009: Városrehabilitáció és életminőség. *Elmélet – Módszer – Gyakorlat*. 64. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest. 152 p.
- ENYEDI GY. 2000: Globalizáció és a magyar területi fejlődés. – *Tér és Társadalom*. 14. 1. pp. 1–10.
- ENYEDI GY. 2003: Városi világ – Városfejlődés a globalizáció korában. – *Habilitációs Előadások*. PTE. Pécs.
- ENYEDI GY.–HORVÁTH GY. (szerk.) 2002: *Táj, település, régió.* – MTA Társadalomkutató Központ, Kossuth Kiadó, Budapest. 511 p.
- EVERITT J. C.–GILL A. M. 1993: *The Social Geography of Small Towns.* – In: BOURNE, L. S.–LEY, D. F. (szerk.): *The Changing Social Geography of Canadian Cities.* pp. 252–264.
- FARAGÓ L. 2007: Térstruktúra: térideák és megvalósításuk a településhálózat-fejlesztésben. – *Tér és Társadalom* 21. 4. pp. 21–38.

- GAÁL Z.–SZABÓ L.–SZABÓ M.–ZILAHY GY. 2019: Kreatív város –fenntartható vidék. – Comitatus 29. 231. pp. 47–65.
- HAMDOUCH A. I.–NYSETH T.–DEMAZIERE C.–FØRDE A.–SERRANO J.–AARSÆTHER N. (szerk.) 2017: Creative Approaches to Planning and Local Development: Insights from Small and Medium-Sized Town in Europe. – Routledge, New York, London. 264 p.
- IVONY É. 2017: Szubjektív életminőség és érzelmi jóllét Magyarországon a gazdasági válság előtt és azt követően, európai kitekintéssel. – Statisztikai Szemle 95. 10. pp. 997-1022.
- JENEY L. 2013: *Városföldrajz*. In: JENEY L.–KULCSÁR D.–TÓZSA I. (szerk.): Gazdaságföldrajzi tanulmányok közgazdászoknak. – BCE Gazdaságföldrajzi és Jövőkutatási Tanszék, Budapest, pp. 39–70.
- HAUTZINGER Z.–HEGEDŰS J.–KLENNER Z. 2014: A migráció elmélete. – Magyar Köszolgálati Egyetem. Budapest. 106 p.
- KÉKESI M. Z. 2007: A szubjektív életminőség térbeli vonatkozásai. – In: UTASI Á. (szerk.): Az életminőség feltételei. Műhelytanulmányok. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest. pp. 72–83.
- KISS J. P.–BAJMÓCY P. 2001: Városi funkciójú központok és elméleti vonzáskörzeteik az Alföldön. – Tér és Társadalom 15. 1. pp. 65–89.
- KOSTANICK H. L. (szerk.) 2019: Population And Migration Trends In Eastern Europe. – Routledge, New York. 246 p.
- Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutatóintézet 2019: Népeség-előreszámítások. <https://demografia.hu/hu/letoltes/tudastar/nepesseg-eloreszamitasok/nepesseg-eloreszamitas-2015.pdf>
- Központi Statisztikai Hivatal 2019: Magyarország közigazgatási helynévkönyve 2019. január 1. http://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2019.pdf
- Központi Statisztikai Hivatal 2018: Éves településstatisztikai adatok 2017-es településszerkezetben. <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?lang=hu>
- Központi Statisztikai Hivatal 2020: Éves településstatisztikai adatok 2018-as településszerkezetben. <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp>
- Központi Statisztikai Hivatal 2015: Magyarország településállománya. Városok – Falvak. http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo_telepuleshalozata/varosok_falvak.pdf
- KWIATEK-SOŁTYS A.–MAINET H. 2014: Quality of life and attractiveness of small towns: A comparison of France and Poland. – Quaestiones Geographicae 33. 2. pp. 103–113.
- LENGYEL I. 2010: A regionális versenyképességről. – Közgazdasági Szemle 47. 12. pp. 962–987.
- LENGYEL I.–RECHNITZER J. 2004: Regionális gazdaságtan. – Dialóg Campus, Budapest–Pécs. 391 p.
- LÓRINCZ K. 2016: Miért jó Kőszegen élni? – In: MISZLIVETZ, F. (szerk.): Kisvárosok reneszánsza: A községi példa: KRAFT II. Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete, Savaria Kiadó, Szombathely. pp. 365–390.
- LÓRINCZ K. 2019: Gyöngyös, mint lakóhely és úti cél megítélése a helyi lakosság körében. – In: VERES Z.–SASNÉ GRÓSZ A.–LISKA F. (szerk.): Ismerjük a vevőt? A vásárlás pszichológiája. Az Egyesület a Marketingkutatásért és Kutatásért XXV. Országos konferenciájának előadásai Veszprém, Magyarország: Pannon Egyetem pp. 502-515.–
- LÓRINCZ K.–RAFFAY Á. 2017: Zirc turizmusfejlesztési koncepciója 2017-2020. https://zirc.hu/application/files/7415/6862/8633/Zirc_turizmusfejlesztési_koncepcioja_2017-2020_final.pdf
- MOLNÁR B. 2006: A magyarországi kis- és középvárosok globalizációs típusai. – Tér és Társadalom 20. 4. pp. 67–83.
- PETERS D. J. 2019: Community Resiliency in Declining Small Towns: Impact of Population Loss on Quality of Life over 20 Years. – Rural Sociology 84. 4. pp. 635–668.
- PIRISI G. 2009: Differenciálódó kisvárosaink. – Földrajzi Közlemények 133. 3. pp. 313–325.
- POREISZ V. 2014: A városi versenyképesség dimenziói kisvárosok esetén. – In: LUKOVICS M.–ZUTI B. (szerk.): A területi fejlődés dilemmái. SZTE Gazdaságtudományi Kar, Szeged, pp. 65–79.
- RECHNITZER J. 2002: A városhálózat az átmenetben, a kilencvenes évek változási irányai. – Tér és Társadalom 16. 3. pp. 165–183.
- SMITH I. 2017: Demographic Change in European Towns 2001–11: A Cross-National Multi-Level Analysis. – Journal of Economic and Social Geography Special Issue: Dossier: Small and Medium-Sized Towns in Europe 108. 4. pp. 424–437.
- SZABÓ M.–TÓTH-KASZÁS N.–JAKOBI Á.–BANÁSZ ZS. 2019: Szakértői jelentés a KRAFT-index Nagykanizsa-Murafölde felméréséről. – Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete (FTI), Institute of Advanced Studies (iASK), KRAFT Központ, Kőszeg. 105 p.
- Szentes Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014
- TEIR 2019: Összes nettó jövedelem egy lakosra (Ft), járási szintű térkép, 2017. <https://www.teir.hu/idosoros-elemzo/>
- WIRTHA P.–ELISB V.–MÜLLERAD B.–YAMAMOTOC K. 2016: Peripheralisation of small towns in Germany and Japan – Dealing with economic decline and population loss. – Journal of Rural Studies 47. pp. 62–75.

„148 ÉVE A MAGYAR FÖLDRAJZOKTATÁS, A FÖLDRAJZI ISMERETTERJESZTÉS SZOLGÁLATÁBAN”

A 148 éve alapított **Magyar Földrajzi Társaság** egyike Európa legrégebbi tudományos társaságainak. Társaságunk célja a földrajz- és a többi földtudomány népszerűsítése mellett a földrajzoktatás színvonalának, a köznevelésben elfoglalt helyének javítása.

E célok megvalósításához szükség van az Ön adományára, anyagi támogatására!

Adószámunk: 19007964-1-42

Kérjük, adójának 1% -ával támogassa a Magyar Földrajzi Társaságot,

- hogy Társaságunk még hatékonyabban tudja képviselni a földrajzoktatás és a földrajztudomány ügyét!
- hogy ez által anyagilag segítse a Magyar Földrajzi Társaság közel százötven éves, felbecsülhetetlen értékű könyv és térképritkaságokban bővelkedő könyvtárának és térképtárának rendbetételét, katalogizálását!
- hogy Társaságunk közelgő 150 éves fennállására neves elődeinkhez méltó tudománynépszerűsítő kiállítással és programokkal emlékezhessünk meg!
- hogy ez által támogassa Társaságunk tudománynépszerűsítő folyóiratának a Földgömb magazinnak és tudományos folyóiratának a Földrajzi Közleményeknek a megjelenését!
- hogy ez által támogassa a Magyar Földrajzi Társaság tudománynépszerűsítő programjait (Földrajz Éjszakája, havonkénti területi előadókülések, Földtudományi forgatag, földrajzversenyek, továbbképzések stb.).
- hogy ez által támogassa a Magyar Földrajzi Társaság szakosztályainak munkáját (Földrajztanári Szakosztály továbbképzései, területi osztályok előadó ülései stb.).

Támogatásukat előre is hálásan köszönjük!

A Magyar Földrajzi Társaság Elnöksége

MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG

ALAPÍTVÁ: 1872

Tisztikar

Elnök: CSORBA PÉTER egyetemi tanár

Tiszteletbeli elnök: PAPP-VÁRY ÁRPÁD ny. egyetemi tanár

Alelnökök: MICHALKÓ GÁBOR tudományos tanácsadó, egyetemi tanár

SZILASSI PÉTER egyetemi docens

Főtitkár: DÁVID LÓRÁNT DÉNES egyetemi tanár

Titkár: JENEY LÁSZLÓ egyetemi docens

Felügyelőbizottság: KERESZTY PÉTER, NEMERKÉNYI ZSOMBOR, ÜTÖNÉ VISY JUDIT

Választmány

AUBERT ANTAL szakosztályelnök,
intézetigazgató

BERNEK ÁGNES szakosztályelnök, főiskolai
tanár

BUJDOSÓ ZOLTÁN főiskolai tanár

DÁVID LÓRÁNT DÉNES osztályelnök, egyetemi
tanár

DOROGI LÁSZLÓNÉ középiskolai tanár

EGEDY TAMÁS tudományos főmunkatárs,
egyetemi docens

FARSANG ANDREA egyetemi docens

FRISNYÁK SÁNDOR osztályelnök, ny. egyetemi
tanár

GERHARDTNÉ RUDLI ILONA ny. középiskolai
tanár

GÖNCZI SÁNDOR osztályelnök, főiskolai docens

GRUBER LÁSZLÓ középiskolai tanár

GYENIZSE PÉTER egyetemi docens

GYÓRI RÓBERT tszv. egyetemi docens

GYURICZA LÁSZLÓ osztályelnök, egyetemi
docens

GYURIS FERENC egyetemi adjunktus

HEVESI ATTILA osztályelnök, ny. egyetemi
tanár

HUSZTI ZSOLT osztályelnök, intézetigazgató

KARANCSI ZOLTÁN tszv. egyetemi docens

KARÁTSON DÁVID szakosztályelnök,
tszv. egyetemi tanár

KIS JÁNOS középiskolai tanár

KISS EDIT ÉVA tudományos tanácsadó,
egyetemi tanár

KLINGHAMMER ISTVÁN szakosztályelnök,
akadémikus

KOCSIS KÁROLY akadémikus, egyetemi tanár

KOPEK ANNAMÁRIA osztályelnök,
osztályvezető

KOROMPAI ATTILA ny. egyetemi docens

KOVÁCS ZOLTÁN akadémikus, egyetemi tanár

KOZMA GÁBOR tszv. egyetemi docens

KUBASSEK JÁNOS múzeumigazgató

KUNOS GÁBOR szakosztályelnök,
villamosmérnök

LENNER TIBOR osztályelnök, tszv. egyetemi
docens

LERNER JÁNOS osztályelnök

M. CSÁSZÁR ZSUZSANNA osztályelnök,
egyetemi docens

MÁJAI CSABA osztályelnök

MAKÁDI MARIANN szakosztályelnök,
főiskolai docens

MUCSI LÁSZLÓ osztályelnök, egyetemi docens

NAGY BALÁZS egyetemi docens

PAP NORBERT osztályelnök, tszv. egyetemi
tanár

PÁL VIKTOR egyetemi docens

RADICS ZSOLT egyetemi adjunktus

SIMON GYÖRGY középiskolai tanár

SISKÁNÉ SZILASI BEÁTA egyetemi docens

SUBA JÁNOS szakosztályelnök, térképész

SZÖRÉNYINÉ KUKORELLI IRÉN osztályelnök,
tudományos tanácsadó, egyetemi tanár

SZÓLLÓSY LÁSZLÓ középiskolai tanár

TEPERICS KÁROLY osztályelnök, egyetemi
adjunktus

TIMÁR JUDIT osztályelnök, tudományos
főmunkatárs

TÓTH ANTAL osztályelnök, főiskolai docens

TÖMPE LÁSZLÓ szakosztályelnök, középiskolai
tanár

TRÓCSÁNYI ANDRÁS szakosztályelnök,
tszv. egyetemi docens

VIZI ISTVÁN osztályelnök

**A Közgyűlés által megválasztott tiszteleti tagok a Magyar Földrajzi Társaság
Választmányának örökös tagjai.**

TARTALOM / CONTENTS

VIZI ISTVÁN GYÖRGY: Vendégszerkesztői előszó	1
Tematikus értekezések / Thematic studies	
KULCSÁR LÁSZLÓ: Földrajz – társadalomtudomány – turizmus: elméleti és módszertani áttekintés / Geography – social sciences – tourism: a theoretical and methodological overview	2
KISS KORNÉLIA–KOVÁCS BALÁZS–MICHALKÓ GÁBOR: Boldogságyár túl az óperencián: az életminőség-orientált turizmusfejlesztés Ausztriában / Happiness factory far and away: Quality of life-oriented tourism development in Austria	13
OBÁDOVICS CSILLA: A Balaton régió népességdinamikája 2017-2062 között / Population dynamics in Balaton region between 2017 and 2062	27
MOLNÁR NÓRA–EGEDY TAMÁS: Turizmusfejlesztéssel a hátrányos helyzetű területek felzárkóztatásáért – Salgótarján és a Karancs-Medves-vidék turisztikai potenciálja / Tourism development for catching up in disadvantaged areas – Tourism potential of Salgótarján and the Karancs-Medves region	43
BARCZA ATTILA–CSAPÓ JÁNOS–HINEK MÁTYÁS–MARTON GERGELY: Sopron turisztikai szezonálisának és a turizmusfejlesztés szükséges irányainak vizsgálata / The analysis of tourism seasonality and the necessary directions of tourism development of Sopron	65
VIZI ISTVÁN–STRACK FLÓRIÁN: A Lenti termálfürdő vendéglégedettségi vizsgálata a földrajzi térrel összefüggő egészség-turisztikai termékfejlesztés stratégiai időszakában / Guest satisfaction survey of the Lenti thermal spa in the strategic period of geo-spatial oriented health tourism product development	79
AUBERT ANTAL–GONDA TIBOR–JÓNÁS-BERKI MÓNKA–MÓKUSNÉ PÁLFI ANDREA: A turisztikai desztinációk életciklus-problematikája: az Orfűi példa / The problems of life cycles of tourism destinations: the example of Orfű	96
LÓRINCZ KATALIN–KÓVÁRI EDIT MÁRIA–BANÁSZ ZSUZSANNA: Miért jó Szentesen élni? – egy hazai kisváros lakosságának életminősége és helyi kötődése / Why is it good to live in Szentes? – quality of life and attachment of local residents in a small town	112

TÁMOGATÓINK

Kiadja a MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG
A Nemzeti Kulturális Alap és a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával
A kiadásért felel: Dávid Lóránt Dénes
Tördelés és nyomdai előkészítés: Bonex Press Kft.
Borítóterv: Liszi János
Nyomdai kivitelezés: Healing Media Kiadó Kft.
Telefon: (06-1) 231-4040
Készült 300 példányban
HU ISSN 0015-5411